

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
Comitet de redacție.
Atelierile tipografiei „Astra” Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838

GHLBARIȚIU ȘI SFÎNȚIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI MUREȘENII
DE ATĂȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.

B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513
Abonamentul anual lei 300 Autorității și Societății lei 60
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 7 Inreg. Trib. Brașov S. II No. 6. II. 71/942

Miercuri 26 Ianuarie 1944

Anul 107

Onoarea neamului

de V. Brantsce

Greșelile trecutului le cunoaștem. Prea le-am plătit scump pentru ca să nu fi desprins din tragismul lor o mică învățătură, un îndreptar de viitor. Și ulnovași am fost cu toții. Nu putem arunca vina numai pe umerii acelor înconștienți, care în împrejurări extrem de grave, s'au jucat de-a baba-oarba.

Schior în plină viteză

Numai când ni s'au destrămat așezările am priceput vina noastră cea mare. Ne-am înțeles greșeala și am văzut calea ce ar fi trebuit să o urmăm. Această cale nu este un produs al momentului sau al întâmplării. Ea își are obârșia în adâncurile istoriei, pornește din beznele trecutului. Când șerpuește printre miriști și arături, când tale vâduri, când urcă — potecă însingurată — brâna caprelor. Dar, sub toate înfățișările ei schimbătoare, ea s'a îndreptat spre o unică țintă, spre onoarea neamului.

Onoarea a fost supremul nostru bun. Un bun moral prin care am supraviețuit, ne-am menținut și am învins.

Păstrarea neștirbită a onoarei neamului ni se pare și în zilele de azi cea dintâi datorie a noastră.

Dacă moartea pe câmpul de onoare este actul cel mai sublim al individului, care prin jertfa ființei lui asigură colectivității liniștea și bunăstarea, moartea lui izvor fiind de viață, nu mai puțin nobilă este dăruirea ființei noastre sufletești pentru triumful valorilor eterne morale.

Raspunderea față de istorie

de Prof. C. Rădulescu-Motru
membru al Academiei Române

Articolul d-lui profesor C. Rădulescu-Motru, membru al Academiei Române, aduce concluziile unui mare gânditor român privind actualul conflict dintre națiuni. Cunoscut fiind personalitatea distinsului profesor al Universității din București, publicăm articolul, „Gazeta Transilvaniei” rămânând însă și pe mai departe, ca atitudine, înafara problemelor de politică externă. N. R.

Ce vorbă mare era în vechea Europă: răspunderea față de istorie! Un bărbat politic nu avea înaintea sa un cen-ur mai nemilos, ca judecata istoriei; un censor invizibil, și totuși invocat de toată lumea, la fiecare moment. Cel mai neînsemnat publicist putea să-l întrebe: ce va zice istoria viitoare, când va avea să-i judece faptele?

Dacă Alianța anglo-americană-rusă va avea însă victoria, acest censor nu va mai fi invocat. Fiindcă bărbatul politic de mâine nu va avea să se mai teamă de judecata istoriei, din momentul ce el nu va mai avea să realizeze o menire, ci va avea să facă numai comerț profitabil în conjunctura zilnică a raporturilor economice. Nu Destin, contra Destin, ci marfă, contra marfă. Popoarele europene vor pierde viața lor proprie istorică, bazată pe tradiția menirii naționale, pentru a intra în viața anonimă a popoarelor robite comerțului. „Victory is our business” o spun de pe acum plutocrații Americii de Nord, concetățenilor lor americani. În adevăr, o mare afacere comercială va fi victoria anglo-americană. Pe când popoarele europene văd în războiul de astăzi limpezirea menirii lor naționale, Anglo-americanii văd în el o simplă afacere comercială. Cu o victorie anglo-americană, istoria politică a Europei ajunge la o desăvârșită stagnare. D. namismul ei care consista până aici în originalitatea idealurilor na-

ționale se va stinge. Europa va fi un simplu fond comercial de exploatat și nimic altceva. De aceea, pentru Anglo-americani supremația Bolșevismului în Europa nu inspiră o deosebită teamă. Pentru Anglo-americani, Bolșevismul este o metodă de exploatare comercială, pe care ei o socotesc primitivă față de aceea practică de capitaliștii lor; o metodă provizorie bună pentru Europa, înainte de ce se va stabili și aci, în mod definitiv, imperialismul anglo-american. Această socoteală a Anglo-americanilor nu o împărtășește, bine înțeles, marele Mareșal al Bolșevismului; dar aceasta este fără importanță. Europa își pierde viața sa istorică, fie că reușește imperialismul anglo-american, fie că reușește bolșevismul. În ambele cazuri, de o răspundere în fața istoriei nu mai poate fi vorba. La Londra, la Washington și la Moscova, cultul tradițiilor naționale, și cu el împreună respectul pentru judecata istoriei sunt lucruri de muzeu, iar nu de actualitate.

Iată pentru ce războiul de astăzi este hotărâtor pentru soarta Europei. De înfrângerea Alianței anglo-american-ruse atârână continuarea vieții istorice europene, așa cum altă dată de înfrângerea Persilor lui Xerxes a atârână începuturile culturii eline și cu aceasta, a întregii culturi europene.

Cum am devenit umorist

de A. P. Bănuț

Soroca, 7. I. 1944

Stimate Doamnă Bănuț,

Un coleg din Transilvania îmi atrăsese de mult atenția asupra cărții „Oameni de ispravă”. Întâmplarea a vrut s'o pot citi numai acum, de sfintele Sărbători ale Crăciunului.

Vă felicit! Portretele sunt vii și sobre, trainice și ca structură literară, și ca etos, și ca naționalism, în sensul bun al cuvântului.

Stilul cărții, cursiv, firesc, neaș-românesc, captivează pe cititor dela prima până la ultima pagină. Cartea abundă de lirism, duioșia alternând cu gravul patriotism.

Mă simt îndemnat să Vă transmit

odată cu sincerele felicitări și rugămintea mea, de-a continua seria acestor evocări, ce vor servi românismului de pretutindeni o lectură de aleasă calitate.

Am auzit că, pe vremuri, ați fi scris și-o carte de schițe satirice. Iertați-mă, dacă alături de laude îmi exprim via mea nedumerire, întrebându-Vă: Cum tolerați pe armonica claviatură a sufletului d-voastră de mare român, stridentă notă minoră a satirei?

Scuzați, dacă îndrăznesc să Vă dau un sfat: Abandonați, Vă rog, otrava sarcasmului disolvant, continuând a cădelnița numai tămăia sfînțită a dragostei de neam!

Devotat:

Iancu Popa-Basarabeanu
profesor de limba și literatura română

Profesorii

de
Ion Colan

Un fenomen, plin de toate îngrijorările, ne îndeamnă să dăm alarma, evitând de a pune în cuvinte sonorități inutile; la Facultățile noastre de litere se înscriu, de câțiva ani încoace, tot mai puțini studenți, tot mai multe studențe. Disproporția a devenit catastrofală. Dacă fenomenul se va repeta, dezastrul pentru școală poate lua proporții tragice în urmări: nu vom avea profesori care să înlocuiască pe cei ce ies din cadrele învățământului secundar; ne vor lipsi aceste rezerve bine pregătite, pentru că din cei puțini studenți care se dedică acestei cariere, o selecție nu va mai fi posibilă, căci selecție se face atunci când ai mult și din mult alegi ceea ce e bun.

Dacă proporția studenților dela Facultățile noastre de litere este de 20% studenți și 80% studențe, ușor ne putem da seama în ce situație va ajunge învățământul nostru secundar când acest procent n'ar reprezenta nici jumătate din necesar. Să ai nevoie de 20 de profesori dintr'o specialitate oarecare, iar licențiați numai zece, menținându-se această situație ani de-a rândul, la început se poate trece cu vederea, dar mai târziu consecințele poate fi incalculabile.

De sigur, se va recurge la compromis. Profesorii cu limită de vârstă vor fi menținuți în serviciu, sau vom fabrica profesori fără pregătirea pe care numai anii de universitate o pot da.

Cum de s'a ajuns în această situație, nu formează pentru nimeni o enigmă. Până mai de curând am menținut tagma profesorilor într'o situație materială de compătimit. Prin definiție, profesorul nu putea să fie decât sărac; sărac în anii de pregătire academică, sărac în timpul profesoratului, sărac ca pensionar. Înainte de războiul mondial trecut salariul unui profesor echivala cu cel al unui maior. După război, nici cu al unui plutonier major.

— Continuare în pag. 3-a —

Tinca-Bihor 16. I. 1944

Onorate Doamnă Profesor,

N'am primit niciodată un răvaș, care să semene cu scrisoarea ce-am avut cinstea să-mi trimiteți în ziua de 7. I. crt.

Intocmai ca o măsea puternică, conținutul ei a crescut dintr'o împătrită rădăcină: laudă, nedumerire, întrebare și o dorință. (Să nu confundați cumva nepretențioasa mea rădăcină cvadruplă gen epistolar, cu celebra „vierfache Würzel” a filosofului Schopenhauer).

Om ordonat fiind, voi răspunde sistematic.

1. Laudele d-voastră, domnule profesor, mă obligă automat la cuvintele mulțumite. De altfel pomenita mea cărticică a fost elogiată de foarte mulți oameni de ispravă. Cumpărată n'a fost însă decât de-un infim număr de oameni de bani gata. Din aceste puține fapte de comerț a rezultat un sombru fenomen anticultural ce-a pricinuit în viața financiară a operei mele literare

PREDICI ÎN PUSTIU

O instructivă legendă indiană

Tvashtri, zeul atotputernic al mitologiei indiene, după ce creă lumea și în ultima zi pe om, înainte de a crea femeia se gândi mult; apoi se puse pe lucru.

Luă rotunjimea lunii și mlădierea șarpelui, subtilitatea plantelor agățătoare și tremurul ierbilor sub adierea zefirului, farmecul trandafirului și culoarea catifelată a petalelor lui, privirea inocentă a căprioarei și veselia nebunatică a razei de soare, lacrimile norilor și inconstanța vânturilor, siretenia vulpei și ondulațiunea pisicuței, timiditatea iepurelui și vanitatea păunului, murmurul cristalin al izvoarelor și cîrîpîtul odihnitor al păsărelelor, dulceața mierii și tăria diamantului, piuitul mierlei și gănguritul turturelei, dar și cruzimea tigului și răceala zăpezii; le mestecă pe toate, îi dădu suflet, creă femeia și o dete omului. După o săptămână veni omul la Tvashtri:

Doamne, făptura asta îmi învinează vieața. Eu n-o pot mulțumi niciodată. Îmi cere mult mai mult decât pot câștiga. Sare dela veselia prea sburdalnică deodată la mânie și supărare, mă cicăleşte toată ziua. Ia-mi-o, te rog, înapoi.

— Bine, zise Domnul. După altă săptămână vine din nou omul la Tvashtri.

— Doamne, parcă tot era mai bine cu ea.

Mi-aduc aminte cu drag cum cânta, cum îmi împodobește casa cu flori, cum mă aștepta cu un zâmbet pe buze și cu masa curată, cum știa să ciripească verzi și uscate, cum trecea vremea de ușor alături de ea. Dă-mi-o înapoi.

— Ia-o, zise Tvashtri; doar pentru tine am creat-o.

După alte 3 zile omul se răzgândi din nou.

— Doamne, totuși mi-e frică să pornesc alături de ea pe drumul lung al vieții. Parcă tot mai mare e ponosul decât folosul, mai mare necazul decât câștigul. Ia-mi-o, te rog, înapoi.

Domnul însă îl muștră de data asta: — Pleacă de aci și descurcă-te cum poți.

— Dar nu pot trăi cu ea strigă omul.

— Nu poți trăi nici fără de ea — se răsti Domnul la dânsul și-i făcu vânt.

— Vai de mine, se tângui omul plecând — vai de soarta mea, nu voiu putea trăi cu ea și nu voiu putea trăi nici fără ea.

*

Eu l-aș mângăia așa pe bietul om: — Nu te mai văieta de geaba odată ce Creatorul a creat-o din atâtea contraste pe tovarășa de viață.

Transformă-te tu în soțul ideal, atent, răbdător, ordonat, cinstit, sânguinos, plin de bunătate și înfintă

„Craul Ielelor“ la Români Probele dela începutul veacului nostru

de Ion Gherghel

III.

Familia dela granița de vest ne aduse, în pragul veacului al XX-lea, încercarea lui Gomez (pseudonimul lui Vasile Popovici).

Necesitățile rimelor îl fac să alunece adeseori dela înțelesurile versurilor din original. Totuși se poate vorbi aici măcar de o izbândă parțială a unei traduceri libere, din care cităm, spre ilustrare, primele două strofe:

Prin noapte, călare, prin viscol greu,
Străbate un tată cu fiul său;
El ține'n brațe micu-i odor,
Cu grije-l strânge la piept ușor.

Copile, tu tremuri, vr'o taină tu ai! —
O, tată, uite-al ielelor crai,
Coroană are și coada fuor...
Copile-s neguri, plutind ușor.

Mersul general al ideilor din model este menținut cu toată devierea parțială, dictată mai ales de nevoile rimei. Vasile Popovici a dat dovadă și cu prilejul tălmăcirii altei balade goetheene că știe să mlădieze destul de corect versul, pătrunzând, în același timp, destul de adânc în fondul poeziei. Dela dânsul ne-a rămas — tot în *Familia* — întâia traducere bună a baladei *Pescarul*. Ulterior a fost depășit de alți traducători mai iscusiți. Dar nu de toți aceia care i-au urmat, căci mulți versificatori din veacul nostru s-au dovedit slabi tălmăcitori ai baladelor lui Goethe.

E deajuns să amintim — în ceea ce privește balada de care ne ocupăm aici — pe Al. E. Lăzărescu dela ziarul *Epoca* (1909), a cărui tălmăcire o criticase criticul Ilarie Chendi în termeni foarte drastici, considerând-o o „grozăvie“ și o „rușine“. (Vezi *Cumoaia* din 1909 — I, pag. 15). Și nu fără temeiul criticul Ilarie Chendi înțelegea să judece lucrările după criteriul estetice obiective, nu după hățăruri și simpatii, (un obicei ce începe din nou să se lafească în literatura românească).

Tot atât de lipsită de valoare literară e și încercarea unui Danost (pseudonimul vreunui anonim), încercare publicată în al treilea deceniu al veacului nostru în *Universul Literar* din 1921. Prozaismul, gravele erori de interpretare și intercalările de idei pe barbă proprie ne dispensează de a mai insista, cu citate, asupra încercării lui Danost.

*

Încedere și vei avea și tu o soție model, care îți va aduce mult mai multe zile frumoase decât zile rele. Ce crezi tu că fără îngăduință, iertare și bunătate, dar mai ales fără suferință îți poți trăi vieața?

Dr. M. Suciu-Sibianu

Cât de dificilă este crearea atmosferei acestei balade, cât de anevoioasă este reproducerea structurii ei organice — imbinare măiastră de lirism, epicism și dramatism! — ne-o dovedește faptul că nici chiar un tălmăcitor de talia lui G. Murnu nu a izbutit să ne făurească un model de traducere românească. Prețind mai presus de toate valoarea fondului, Murnu își alege o schemă ritmică mai amplă decât cea din original, evident cu intenția de a salva cât mai multe din nestematele baladei lui Goethe. (În locul iambilor cu patru picioare, presărați pe alocuri cu dactili, traducătorul nostru utilizează versul troheic de șase picioare cu cezura la mijloc.) Dăm spre exemplificare strofa a șasea și a șaptea:

Nu vezi tu pe-acolo, tată, dragă tată,
Cum pe întuneric Elele s'arată?
Fătul meu, văd bine colo spre pădure,
Nu e decât umbra sălcilor sure.

Drag îmi ești, mă 'ncântă chipul tău frumos
Și te iau cu sila, de nu vii voios. —
Tată, tată, Craiul Elelor m'apucă,
Dureros mă strânge, gala-i să mă ducă.

În albia mai largă ce și-a croit-o tălmăcitorul Murnu s'au putut orându-i ideile din original în dragă voie. Ba a mai rămas loc liber și pentru altele. Cele câteva sublinieri din strofele citate vor avea darul să arunce o lumină destul de clară asupra metodei de colaborare a unei traduceri ce are o schemă ritmică mai amplă decât cea din model. Dar după cum nu e admisibil să dai, într-o traducere, *mai puțin*, tot atât de ne la locul său este să dai *mai mult*.

În afară de caracterul de prolixitate, — care trebuie evitat cu orice preț — se ajunge, prin astfel de procedee, la pierderea farmecului ritmic, menit să ne sugereze în această baladă, — plină de forță elementară, — svăcnirea viguroasă și elanul dramatic al mișcării.

E deajuns să recitești odată, cu atenție, textul original:

*Ich liebe dich, mich retzt delne schöne
[Gestalt;
Und bist du nicht willig, so brauch ich
[G.walt. —
Mein Vater, mein Vater, jetzt fasst er
mich an.
Erlkönig hat m'r ein Leds getan.*

G. Murnu își publicase tălmăcirea mai întâi în *Convorbiri Literare* (1906) apoi și-o retipărise, cu unele schimbări, în *Propilee Literare* (1926). Când și-o publică în volum (1928) introduce din nou câteva modificări, semn că nici autorul traducerii nu era mulțumit cu versiunile sale. Spiritul său de autocritică îl apropie de Șt. O. Iosif în privința șlefuirii versurilor.

Carnet contemporan

de Aurel Marin

Este foarte cunoscută campania contra zvonurilor, dusă cu asiduitate, prin toate mijloacele posibile, de către autoritățile noastre. Ne-aducem aminte că un distins profesor brașovean, ne povestea cu vreo zece ani înainte de acest război: „Noi Români suntem cam slobozi la gură. Vorbim pe toate căile, și bune și rele.

Am avut ocazia, în special, să constat aceasta în războiul mondial. (Era vorba de 1914!)“

Și-mi dădea o serie întreagă de exemple care de care mai nerecomandabile.

Unde mai punei că pe atunci nu ex'ista propaganda prin radio!

Și totuși e atât de greu să se pună capăt acestui rău obicei.

Se vorbește despre soarta altor popoare. Ce vor face? Unde se vor îndrepta? Ce posibilități se întrevăd pentru unii și pentru alții?

Te întrebi nedumerit: Ce judecă asemenea lume?

Nu e mai cuminte, ca lăsând altora rosturi care îi privesc și din care trebuie să se descurce, să te întrebi de propria-ți soartă?

Mai înainte de linia de conduită a cutărei populații dela extremitatea continentului, nu e mai înțelept să ne oprim la conduita noastră?

Sunt vremuri prea grele pentru ca să nu fim conștienți de pericolul ce-l reprezintă propaganda deșanțată.

În această privință nu trebuie urmate exemplele altora.

E nevoie de o scurtare a conștiințelor, spre a ne lămurii, odată pentru totdeauna, asupra a ceea ce vrem, ceea ce putem și ceea ce trebuie să vrem.

Alături de încrederea ostașilor care luptă pe front, încrederea obștească în forțele nației trebuie să fie nezdruccinată și această încredere vine din disciplina severă a vorbei și a faptei pe care fiecare, acum, mai mult ca totdeauna, trebuie să și-o însușească.

Greșeli

La articolul d-lui Victor Slăvescu, membru al „Academiei Române“, publicat în foiletonul nr. 6/1944, s'a pus, din greșeală: „Sfârșitul în nr. viitor“ când de fapt, această formulă trebuia să figureze la alt articol.

un dureros desechilibru bugetar, partea preponderantă a cheltuielilor ei de editare rămânând, permanent, descoperită. Și, oricât m'aș ține de deștept și de clarvăzător, nu-mi pot da seama, care dintre actualii financiari ai României ciuntite mă va surprinde, într-o bună zi, cu acoperirea lor integrală. (În gândul meu doresc foarte intens, ca Dumnezeu să-i trimită o hotărâre grabnică și irevocabilă)

Din cele de mai sus, puteți constata, că după toate prevederile ome-nești, ediția II a acestei opere consacrate va apare numai după moartea autorului necunoscut.

2+3) *Nedumerirea și întrebarea* d-voastră, le-am încopciat fiindcă amândouă se întemeiază pe același manc de informație.

Eu n'am scris odinloară numai *satiră uscată*, domnule meu, ci și *umor rubicond*, încât *păcatul de moarte* al ucigașei satire, grație blândeii intervenției a umorului, se va reduce la dimensiunile unui *păcat ordinar*. Dacă acesta

nu mi se va ierta încă în viață, îl voi ispăși în câteva luni de concentrare în lagărul celest al *Purgatorului*. Ca unit, voi fi, post mortem, sensibil avantajat față de răposajii colegi scriitorii ortodocși, care, sârmanii de ei, n'au decât două ieșiri: raiu sau iad. Păcatele mele literare vor fi însă cernute de către Dreptul Judecător prin trei site, una deasă, alta rară și-a treia mijlocie: *sita purgătorului*. Cred tare, că voi fi trimis în acest *depozit de triare*, neavând nădejde să intru de-a-dreptul în raiu. Oricum, am luat parte, activ și pasiv, la două mari războaie mondiale!

4. Mă rugați să mă las de urita satiră, cultivând exclusiv frumoasa literatură naționalistă.

Ei bine, oricât Vă sunt de obligat pentru laudele aduse; oricât aș respecta bagajul cunoștințelor d-voastră de literatură și artă română; oricâtă ascultare aș vrea să dau unui sfat binevoitor venit dela așa depărtare (Soroca — Tinca, per C.F.R. = sute de km), — să nu vă supărați, dacă Vă răspund

clar și categoric: *Nu pot, domnule profesor.*

Nu fiindcă n'aș vrea. Nu pot, pentrucă am fost, sunt și trebuie să rămân *umorist*! Să nu vă închipuiți că-s umorist prin vocație. Îmi lipsește această *vocație*. A dovedit-o cu fine și abile menajamente pentru bolnăvicioasa mea hipersensibilitate, d-l profesor universitar Olimpiu Boitoș în Nr. 5 al „Luceafărului“ din 1942.

Deci, cum s'ar zice, nu-s umorist *născut*. Durere, mie mi-a fost dat să primesc, din naștere, alte *daruri*, mult mai grele de purtat: o sarcină am moștenit-o dela sârmanul tată-meu, iar alta dela biata maică mea, Dumnezeu să-i ierte pe amândoi! Dar fiindcă, de astă-dată nu-i vorba de tragedie, ci de umor, voi rezerva bizara temă a *tragediei umoristului* pentru alt articol, ceva mai întunecat.

Iertați-mă, însă, d-le profesor! Sunt silit să inchei de urgență, căci priviți: d-l Colan a început să se uite urît la scrisul meu diluat.

Aflați, deci, că sunt umorist... *din botez*. Exact și autentic! Răposajii mei părinți, de acord cu preotul botezător, mi-au dat două nume de pură sonoritate latină, ce-au fost scrise în *Matricola Nașterilor* anului 1881, cu ortografia postcipariană a timpului: *Aureliu Paulu*. În temeiul acestor două nume, Pronia Divină mi-a sorocit o iremediabilă dedublare psihică, din pricina căreia sunt alternativ: unit și ortodox, credincios și sceptic, dr. juris și dr. rerum politicarum, bun și rău, deștept și naiv, dulce ca mierea, sau acru ca moarea (scriu aci profesorului de română: eliminați, Vă rog, din *Dicționarul* nostru idioata *zeamă de varză*!)

Pe scurt: sunt umorist, pentrucă toți umoriștii serioși ai globului, deci și-ai *României*, au câte două nume de *botez*. Să începem cu o țară dușmană. Cei mai mari umoriști ai *Rusiei* sunt: *N. V. Gogol* și *A. P. Cehov*. Treceam la țară, fostă amică: cel mai mare scriitor satiric al *Angliei* e *G. B. Shaw*. Hai-dem și 'n America! Răposatul „Regel“

Profesorii

de Ion Colan

— Continuare din pag. 1-a —

Astăzi, deși s'au acordat câteva sporuri importante, față de ceea ce oferă alte cariere și față de necesitățile vieții, un profesor familist este imposibil să trăiască din leașa lui, pentru că atunci când un costum de haine costă 50.000 lei, iar o pereche de ghete 16.000, profesorul din 20—30.000 lei nici mușcă nu poate trăi. Să nu mai vorbim de profesorii pensionari, care-și înnoadă vieța cum numai ei știu.

Fără posibilitatea de a strânge rezerve în timpul activității, din cauza salariului mereu prea mic față de ceea ce cotidianul pretinde; reduși, la bătrânețe, la o pensie echivalentă cu prețul unei perechi de ghete și al unei cămăși — și toate acestea tineretul le știe și le știu și părinții care-și trimit odraslele la învățătură mai înaltă — de unde să vină îndemnul de a popula Facultățile de litere ale țării? Cum să se dedice un tânăr carierei de profesor, când el vede bine cum orice altă carieră și-ar alege, alegerea ar fi mai bună decât profesoratul, căci în toate celelalte cariere intelectuale, minimul de câștig lunar depășește — în vremurile de azi — 60.000 lei?

D. Zastrul de aici pornește; din insuficiența salariului, din perspectivele sumbre pe care le oferă profesoratul.

D. Să-și alenteze idealismul acesta la elită a intelectualilor noștri, dacă grăjă zăi de mâne a devenit pentru ei, încă dela început, un coșmar.

Să nu ne mirăm deci, că astăzi Facultățile de litere sunt ocolite de absolvenții liceelor. Dacă un medic, după câțiva ani de carieră, poate ajunge la 80, 100, 200, 400 de mii de lei încasări lunare, uni și mai mult, disproporția aceasta înțarcă pe oricine de idealismul pe care teoretic îl pretindem profesorilor, care nu aspiră la asemenea lefuri, dar fără absolutul necesar încă nu se poate înghăma la un apostolat pe toată durata vieții lui.

Este drept acum, că și războiul a putut contribui ca numărul studenților să scadă, în general, în Universități. Scăderea, însă, proporțional e aceeași la toate Facultățile.

Singura soluție pentru evitarea răului ce paște învățământul nostru secundar este ravenirea la o salarizare omenească. Să se deschidă profesorimii alte perspective. Nu cere nimeni izvoare de venit care să ducă spre acumulări de bunuri, posibile în alte cariere, dar traiul zilnic în condiții omenești, fără alte slujbe, e un minim ce poate fi oferit tânărului cu vocație pentru profesorat.

Legiitorii de specialitate să-și pună câteva întrebări:

Poate trăi profesorul cu leașa pe care o are astăzi sau nu poate? Și dacă nu poate, este el obligat să măi caute și alte izvoare de venit? Și dacă o face, — și trebuie s'o facă! — aceste funcții auxiliare nu cumva îl răpesc

al risului", zis *Mark Twain*, se numea în realitate Samuel Clemens Langhorm. Revenim la o țară amică. Geniul în veci strălucitor al umorului francez, pseudonimul *Mollère*, avusese și el două nume de botez: *Jean Baptiste*. Parcă vestitul spirit satiric al Franței n'ar fi arhicunoscutul *François Marie Arouet* zis *Voltaire*? În România, exemplele sunt și mai concludente: *B. P. Hașdeu* a fost unul din cei mai caustici scriitorii satirici ai țării noastre. Prințul umorului românesc se cheamă *Ion Luca Caragiale*. Și toți ceilalți umoriști de seamă al neamului nostru: *D. D. Pătrășcanu*, *I. A. Basarabescu*, *Victor Ion Popa* sau scriitorul *Păstorel recte: Al. O. Teodoranu*.

Prin urmare, lăsați-mă să rămân, onorate domnule profesor, ceea ce am fost sortit să deviu prin Pronia Divină, Sfântul Botez și zodia mea cea rea: umoristul ardelean și-al d-voastră devotat,

A. P. Bănuț

Dintr'o arhivă secretă brașoveană

Statul polițist

de I. Bozdog

XXI.

Atitudinea Românilor față de serbările milenului.

Pe lângă toate opreliștile guvernului de a fi împiedecați studenții români din Viena de a colecta bani și a face propagandă împotriva serbărilor milenului, colectele continuau cu ajutorul doamnelor și domnișoarelor românce, care găseau pretexte suficiente pentru a aranja concerte, petreceri, picnicuri etc., din al căror venit întrețineau mișcarea. De aceea Preșidenția Consiliului de miniștri la 19 Iunie reînnoiește ordinul dat contra societății „*România Jună*” (Nr. 96/Res).

La începutul lunii Iunie căpitanul poliției Brașov raportează prefectului că, după informațiile culese. Valahii plănuiesc ținerea unei adunări la Sibiu în care vor hotărî atitudinea lor privitoare la serbările milenului; ceea ce se raportează guvernului. (Nr. 75 Res.)

Intre timp sosete la Brașov, la 15 Iunie, pentru o lună și *Dr. Valer Branisce*, redactorul ziarului „*Dreptatea*” din Timișoara, care abia scăpase de debaterile Curții cu Jurați într'unul din multele procese de presă, și poliția îl pune sub strictă observație. (Nr. 93 Res.)

La 4 Iulie căpitanul orașului semnalează sosirea la Brașov și a lui *Dr. Nic. Popovici* (Nr. 106).

Convorbirile dintre fruntașii poliției la Brașov se duc în jurul aceleiași chestiuni, a serbărilor, iar pretextul li-l serveau apropiatele alegeri parlamentare din luna Noemvrie.

Trebue reținut faptul că, în urma acțiunii memorandiste, *Partidul Național* fusese desființat și orice întrunire politică era strict interzisă, fiindcă legile ungurești nu recunoșteau decât *națiunii maghiare* dreptul de a-și avea formațiunile politice, ca partide, iar toate încercările naționalităților de a discuta măcar chestiuni de natură politică erau considerate ca ținind slăbirea și dezagregarea *unității naționale maghiare*.

Fruntașii națiunii române declaraseră de mult *pasivitatea*, dar li se permitea totuși, în preajma alegerilor, să discute situația electorală și să-și precizeze atitudinea de fiecare dată.

pe profesor dela menirea lui? Răpindu-l, suferă sau nu suferă școala?

Pe urmă: Reprezintă profesoratul, în actuala lui situație — o carieră?

De-aici, dela aceste întrebări să pornească legiitorul atunci când se va ocupa de soarta învățământului secundar și, să fie sigur, legea pe care-o va face, va fi bună iar Facultățile de litere iarăși se vor repopula cu studenți.

Altfel se sapă la temelia școlii, încet dar sigur.

Astra la safe

Sita Buzăului

În ziua de 17 Ian. c. cercul cultural „Astra” în colaborare cu serviciul sanitar, au inaugurat cursurile școlii țărănești pentru femei.

Își dau concursul toți intelectualii comunei: preotul, învățătorii, medicul, agronomul, sora de ocrotire.

Cursurile se țin luna, miercurea și Joia, duminica fiind rezervată serbărilor

Și aceste consfătuiri erau însă strict supravegiate, organele administrative având ordine de a asista, controla, și la caz de nevoie de a interveni și chiar a disolva astfel de consfătuiri. Totuși, ele erau prilejuri de a se putea întruni și a-și fixa atitudinea în întrevederi intime.

O astfel de întrunire se ține în August 1896 la Lugoj la care, după raportul Căpitanului poliției Brașov, a participat de aici *Dr. Aurel Mureșianu*, redactorul *Gazetei Transilvaniei*. (Nr. 105 Res. din 11 Aug.)

După consfătuirea dela Lugoj prefectul cere căpitanului orașului la 10 Sept. să-și întetească supravegherea contra lui *V. Branisce*, care se pare își prelungește șederea la Brașov cu anumite scopuri politice. (Nr. 127 Res.)

Căpitanul Hlемеch cu Nr. 36/ Res. raportează prefectului la 27 Sept. că „*Dr. Valer Branisce* fostul redactor al ziarului „*Dreptatea*” din Timișoara, ostăzi este profesor ordinar la liceul ort. român din loc și, după informațiile sigure primite, până acum a stat în legătură numai cu colegii și nu s'a manifestat pe teren politic. Numitul locuiește cu mama sa, soția fostului pretor din Miercurea. Vă aduc la cunoștință că acest individ va sta și în viitor sub observațiile polițienești și mai înainte de a pasi politic ste ca agitator, se va face raport imediat Măriei Tale”. (Nr. 134/Res. 1896.

Cu ocazia serbărilor însă populația românească se agită și din adresa prefectului către căpitanul orașului se vede că au fost demonstrații valahe (19. X. Nr. 149). Raportul poliției în chestia acestor demonstrații se face la 20 Oct. sub Nr. 155 și se completează la 4 Nov. cu Nr. 165/Res.

Valurile luptelor politice se întetesc în Brașov după sosirea lui *V. Branisce*, care, în colaborare cu *A. Mureșianu*, încearcă organizarea partidului politic, ceea ce apare din adresa *Min. de Interne* Nr. 1211/Res. din 25 Dec. prin care cere prefectului să ia măsuri severe contra lui *A. Mureșianu*, care vrea convocarea adunărilor regionale ale partidului național desființat. (Nr. 184/Res.)

Când nu-ți priește clima

Drapelul, din 1901, I, nr. 21, însemnează:

În numărul său de joi se jeluște în prim-articol „*Egyetértés*” că în Ardeal se romanizează Maghiarii. „E-s” ajunge la concluzie pe baza recensământului. Nu știm întru cât e justă concluziunea foii șoviniste, căci noi nu cunoaștem încă datele speciale ale recensământului. Un lucru e însă neîndoișos, că dacă se adeverește concluzia din „E-s” nu le rămâne Maghiarilor altceva decât să recunoască adevărul fiindcă nouă nu ne poate băga nicio vină. Noi n'avem nici puterea statului în mână, n'avem nici libertatea națională și cultivarea noastră națională este suprimată cu forța. Maghiarii au de partea lor toate favorurile și dacă totuși nu se înmulțesc ci pier, așa se vede că nu le priește clima. Este deci în interesul lor să caute o climă mai potrivită.

Vlădărenii

Istoria Dealului Negru

de Pr. Alex. Florea

Vlădărenii, obținând ștergerea iobăgiei, se grăbeau să pună în practică patenta dată de Francisc Iosif în 15 Sept. 1858, cu condițiile preluării pământurilor domnești de către foștii iobagi.

Am amintit că domnului de aici nu-i conveneau anumite renunțări ce trebuia să le facă din ordinul patentei și mai mult din desfășurarea aplicării liberării pământurilor și de aceea încerca prin fel de fel de manopere și apelări ca să zădărnicească această operă de dreptate, în nădejdea unor favorabile reveniri.

Cum unul câte unul satele din Țara Bârsei se grăbiră a intra în drepturi, urma ca să se prezinte în tot locul delegații crăiești care să reguleze litigiile ivite cu acele lucrări de măsurare, predare și preluare.

Pentru Vlădeni, lucrările le-a făcut un comisar din Cluj, numit Lazar, care a chemat în Crizbav delegații sătești de atunci, jurații satului, 4 oameni mai bătrâni și primarul, care au dat declarațiile necesare pentru lichidarea cauzelor de despăgubire ce le mai pretindea Brașovul.

Pace deplină nu s'a făcut nici atunci, căci Brașovul stăruia să-și mențină suprafețele de pădure și pășune din așa zisul vechiul drept domenal. Din aceste porțiuni în discuție făcea parte și Dealul Negru în partea de apus a hotarului ce se leagă de vecinătatea județului Făgăraș.

S'a purtat pentru aceasta între Vlădeni și Brașov un proces de peste 12 ani, până când la sfatul unor fruntași din cercul Branului, ca *Alduleanu*, *Meșianu*, *Barițiu* etc. care erau și deputați dietali (Mon. c. VI. I. Z. pg. 63) la anul 1862 Vlădărenii se deslipiră de județul Brașov și trecură la Făgăraș ca să-și poată purta procesul mai independent și fără presiuni.

Văzând însă că rezultatul nu le-ar fi favorabil, la anul 1871, la sfatul celorlalte fruntași, căzura de acord cu Brașovul, și Vlădărenii primiră partea disputată ce era la dreapta drumului de țară, iar Brașovul partea dela stânga, numită și Dealul Negru. Deci drumul a rămas graniță între porțiunea Vlădenilor și a Brașovului.

Această stare ținu până în anul 1923, când Vlădărenii, lipsiți cu totul de pădure, neputând uita dreptul lor la porțiunea de pădure pe care Brașovul o mai ținea ca domeniu în hotarul vlădăren, se adresează cu oarecari recomandări pentru dreapta lor cauză la Comisiunea de Ocol Șercala, care tocmai lucra împrietărirea și unde acum aparțineau. Și atunci au luat-o înaintea altora, care bazați pe anumite motive cereau această porțiune de pădure pentru ei.

Această comisiune, prin președintele ei *Dr. Socaciu*, un bun cunoscător al situației și drepturilor vlădărene, după cercetări și temeuri juridice decide împrietărirea comunei Vlădeni și cu porțiunea de pădure Dealul Negru, ce rămăsese din înțelegerea forțată dela 1871 Brașovului.

Având această hotărâre a Comisiunii de Ocol, Comitetul Agrar cu Nr. 974 din 25 Nov. 1927, cu toate apelurile ce s'au făcut, li pune pe Vlădăreni în drepturi definitive asupra porțiunii de 69 jug. pădure și 54 jug. islaz, lichidându-se astfel în întregime proprietățile domeniiale din această regiune.

Astăzi un nou tunel în acest deal, ce s'a făcut pentru modernizarea liniei de cale ferată ce leagă Brașovul cu Sibiu, purtând numirea „Tunelul Negru”, va aminti multora de acest hotărâre strămoșesc ce a scăpat de exploatarea domeniială abia în timpurile apropiate, după multă trudă a Românilor de aici.

PAGINA MUNCITORILOR

muncă și lumină

Darul muncitorului

In după-amiaza duminicii de 23 Ianuarie, întreg ansamblul muncitoresc, care a prezentat programul sărbătoresc al Unirii, s'a înfățișat răniților noștri din spitalul Z. I. Nr. 162, aducând cu ei, pe lângă frumoasele numere ale praznicului universitar, și o danie camaramderească, de vin, țigări și cozonac.

De sigur că toată lumea românească iubește și cercetează pe eroii dreptății noastre.

Ceea ce vor, însă, a releva rândurile acestea, este mulțimea cea mare a muncitorilor care au ținut să fie părtași la bucuria bravilor noștri ostași, pe care rănilor i-au adus vremelnice între noi.

Din numerosul ansamblu al corului muncitorilor I.A.R. nu a lipsit unul măcar.

Nici celelalte puncte ale programului dela Universitatea muncitorească nu au lipsit.

Am fost tot timpul printre ei, am ascultat cântările și declamațiile lor, spuse cu îndoit entuziasm, și am privit în ochii lor aprinși de drag și de frățietate.

Răniții au simțit că cei ce au poposit în mijlocul lor sunt mai mult decât prieteni și mai mult decât camarazi: frați adevărați.

A trebuit să-i înfrânez mereu, căci fiecare găsea câte ceva de spus, un stih, o glumă sau o cântare; și programul s'ar fi prelungit astfel până în toiu noapții.

Unul dintre lucrători și-a adus cu el fetița, și răniții au ascultat, astfel, și câteva poezioare mici și ciripite, în care este vorba de tătucul și de senina nădejde a reîntoarcerii.

Muncitorii din cor și-au amintit de trecutele lor repertorii, pe care ar fi voït să le cânte, toate.

La fel și formația de instrumente a d-lui Grigoriu, care a adus cu sine și surpriza programului dela Universitate: d-rele Pravăț și Vichman.

Moraru, Caba, Feldioreanu și Eftimie au ieșit la cortină și au spus tot ceea ce, pe vremuri, stârnise aplauzele camarazilor dela uzină.

Prezența d-lui comandor Alex. Vodă și a d-lui subdirector Tudorache, le da și mai mult elan.

Programul nu s'a sfârșit decât atunci când toți participanții la program, au spus câte ceva răniților.

Continuare în pag. 5 a

FAMILIA LUI GAVRILAȘ

de

T. M. Welther

Se lăsase un frig innegurat, de nu mai puteai deosebi fumegarea hornurilor.

Pe rețeaua sârmelor electrice, pe arbori, ba chiar și pe mustățile trecătorilor, gerul aninase dalbe țesături de promoroacă.

Cei mai mulți dintre locuitorii cartierului muncitoresc se aflau la lucru, prin ateliere și fabrici. La ferestrele lor, singurătatea coborise storuri înflorate și grele, de ghiată.

Dar în căsuțele cu copii, geamurile erau limpezi. Numeroase năsucuri se îngâmădeau pentru a privi în iarna de afară.

Meșterul Gavrilaş fusese până la tutungiul din colț.

O pereche de bocanci, scorojiți și plini de petice, îl așteptau pe măsuță, printre rășpale și ciocane. Pe dușumea, lângă scaunelul de lucru, își așteptau rândul, căscând din toată plietiseala gurilor lor, o lume întreagă de bocanci, de pantofi și de ghetuțe, una mai răpănoasă decât alta. În soba mică de tinichea, câteva vreascuri umede se ofărau între ele. Dar căldură nu făceau nici cât focul lulelei. Geamul lui Gavrilaş se împodobise cu tot felul de cununi și de insigne, ca panoplia unui campion îmbătrânit.

Nici Gavrilaş nu mai era tânăr. Anii lui trecuseră de șerparul vieții; și munca lui de cismar, târzielnică și migăloasă, îi încovoiașe umerii, făcându-l aidoma unei cobilițe.

Dar ceea ce îl încovoiașe mai rău, fu singurătatea lui

hăulitoare și steapă ca o peșteră. Așa trăise el de când își aducea aminte. Singur, numai cu uneltele și bulendrelor lui cismărești.

În dimineața asta, Gavrilaş simțea, ca niciodată de pustiitor, cum îl năpădește tristețea. I-a venit, așa dintr'odată un dor de lume și de vorbă cum nu-și aducea aminte să mai fi simțit de mult.

— Uite-așa... aci vreo două cuie... și dincoace o cusătură bună... că prea ești cărpănos matale, ca și stăpân'tu... auzi măi...?

La amintirea vecinului său care-și iscălea talpa cu tuș pentru a nu-i putea fi schimbată de cismar și numără cuiele bătute, tocmindu-se și văicărindu-se apoi, ca cea mai cărtoare și mai nevoiașă dintre babele cartierului, Gavrilaş zâmbi.

— Dar ție ce dracu ți s'o mai fi întâmplat tocmai acu...?

Ciocanul începuse să svănească în coada lui de lemn. Gavrilaş îl așeză pe masă și rămase o vreme cu ochii împăienjeniți de dornicia lui nelămurită.

— Ia să mai dau în focul acela...

Se sculă de pe scaunel și, așa încovoiat cum îi era boiul, merse cu privirile prelinse pe podea, bodogănind câte ceva asupra vreascurilor nărăvașe.

— Vă arăt eu vouă, acu...

Dintr'un ungher umplut cu tot felul de cărpituri și boarfe, prinseră a picura, deodată, sunete mici și limpezi, ca și când ți s'ar fi

rupt o salbă de mărgele deasupra unei lezezi.

— Cip... cip... cip...

Gavrilaş se smuci în sus, îndreptându-și spinarea cum nu mai făcuse de vreo douăzecișicinci de ani.

— Cip... cip... cip...

— Care ești acolo, măi pribeagule, de nu te învredniciși și tu de altă casă mai acătării...? Că la mine-i frig al dracului...

De pe tureatca unui bocanc stingher, bun de tăiat petice pentru încălțăminteia celui mai nevoiaș dintre mușterii lui Gavrilaş, pășărica presăra mărgele sonore, umplând aerul cu poveste și cu svon de primăvară.

— Cip... cip... cip...

Cismarul întinse mâinile pentru a culege și a încălzi în palme pe înfloritul și pe gureșul său oaspe.

— Stai taică, stai, că ți-or fi înghețat ghițuțele de când tot topăi peafară...

Dar pășărica sălta tocmai atât cât îi trebuia ca să nu se lase prinsă.

— Cip... cip... cip...

— Aha... adică nu prea ai încredere în mine. Lasă, măi frățioare, că o să ne împrietinim noi...

Gavrilaş mai bătuți puțin lemnele din sobă și se întoarse la scaunelul său. Incepu a lucra cu îndemn proaspăt, în timp ce pășărica îi ciripea mereu, acoperind sunetele ciocanului.

— Cip... cip... cip... mare meșter ești, măi Gavrilaş, mare meșter ești tu...

— Să știi tu că s' mare, pădurețule și așchie de primăvară ce ești! Numai

Continuare în pagina 5 a

Praznicul Unirii la Universitatea Muncitorească

Prelegerea pâr. protopop A. Ghilea

Festivalul secției M.L.—I.A.R.

Muncitorimea brașoveană a sărbătorit Ziua Unirii în cadrul Universității libere muncitorești, în dimineața duminicii de 23 Ianuarie a. c.

Praznicul nădejdlor din totdesuna ale poporului român a fost deschis de cuvântul, cuprinzător și tare al părintelului protopop A. Ghilea.

Unirea, spune, în esență, sfînșita sa, este singurul răspuns pe care neamul cel încercat al Românilor îl ridică înaltea tuturor uneltirilor și tuturor minciunilor vrăjmașe.

Dela înmănușchiera celor două principate surori de dincolo de munte, sufletul unirii încălzește inimile tuturor vlăstarelor daco-romane, stăpânitoare, de milenii, asupra cuprinderilor dintre Nistru, Dunăre și Tisa.

Și astăzi, când istoria ne amintește cea dintâi legătură de adevăr care a preschimbat hotarul Mitcovului în șerpar volnicesc pe mijlocul țării, inima noastră răsrânge tristețele noastre doruri de acum. Căci Unirea este una singură și desăvârșirea ei așteptată în spre mlază-noapte.

După răscolitorul cuvânt al părintelului protopop A. Ghilea, a urmat un bogat și foarte izbutit program ocazional, prezentat de secția Muncă și Lumină I. A. R.

Programul este deschis de corul muncitorilor I. A. R., care cântă un mănunchiu de alese cântece românești, în frunte cu Hora Unirii.

Nu putem lăuda în deajuns entuziasmul și priceperea care stăpânește ansamblul corului muncitorilor I. A. R.

Domnul contra-maistrul Andreiesel a selecționat și arăns sub intraripata sa baghetă un grup de voci minunate care sunt deopotrivă și inimile dintre cele mai dornice de adevăr și de frumos.

D-ra Iovan a recitat frumos de Zaharia Bărsan. O grupă La fel și d-l Lungu de Masile. Echipa de dansuri de sub

Continuare în pag. 5 a

Indemnuri din trecut

de M. Someșeanu

Trăiește la Brașov, uitat de tineretul sturlubatic al zilelor de-acum, un bătrân meșteșugar al mândriilor românești de odinioară, ultimul stegar din organizația „Reunirea Sodailor” din Brașov, maistrul nonagenar Coliban.

Tot la Brașov, într'un muzeu foarte arare tulburat de vizitatori, așteaptă în tăcerea tristă a unui trecut uitat, drapelul „Reunirea”.

Despre Sodail, muncitorimea noastră de acum știe foarte puțin lucruri, deși — iată — în inima celui din urmă dintre ei freamătă încă în mijlocul nostru ca o dojană și ca un indemn.

Mai sunt șase ani până la împlinirea unui veac de când

Mitropolitul Andrei Șaguna, înaltul ierarh al credințelor și al izbândirilor românești din Ardeal și de pretutindeni, trimitea slovă de indemn tuturor vlădicilor săi:

„La meserlii, lubită turmă, la meserlii...”

Așa scria luminatul păstor al Românilor în Transilvania în circulara anului de îndreptare 1850. Căci până atunci, Românilor nu aveau libertatea învățământului meșteșugăresc.

Și nu trebuie să ne mire faptul că, din toată suflarea românească a vremilor aceluia, nu s'a găsit nimeni mai îndreptățit să ridice stindardul cel nou al muncitorilor din Cetate, decât însuși duhovnicescul ierarh al Transilvaniei.

Neamul Românesc așa a crescut și așa a răzbătut prin viforita tuturor asupririlor: la adăpostul alinător și tare al Bisericii.

Cea dintâi călăuză și cel dintâi organizator al meseriașului român, a fost Mitropolitul Andrei Șaguna.

El trimise în Germania, călțiva ani mai târziu, pe cel mai vrednic și mai drag dintre tinerii săi teologi, pe Nicolae Cristea.

La Lipsca, Nicolae Cristea cunoscă și studie felul de organizare al meseriașilor germani. Adaptând, apoi, sistemul străin la realitățile sociale și sufletești ale Românilor, Mitropolitul Șaguna puse temelia celei mai chibzuite organizațiuni sociale românești.

În jurul avântului său s'au adunat, cu timpul, toți cărturaril și toți oamenii de bine ai ve-

cului, printre care se găsește și pomenim pe brașoveanul Balulescu.

Astfel a răsărit și a crescut „Reunirea Sodailor”.

O înfăptuire care a însemnat nează în chip al unei minunate interese practice, și a vizii cu semnul înalt al demnității păstrător de orânduri și de gatină străbună, o asemenea înfăptuire nu îmbătrânește de nicicând.

Muncitorimea de astăzi nu va cunoaște o mai bună sărbătoare decât ziua aceea, pe care o dorim cătunul și apropiată, când bătrânul mărturisitor al puterilor și al adevărului de odinioară, maistrul Coliban, va întinde stindardul „Reunirea” unor brațe mai înșinate și mai viguroase decât ale noastre, dar la fel de rodnice ca de odinioară.

Familia lui Gavrilaş

Continuare din pag. 4-a

noroc n'am prea avut, că rămăsei singur ca un bocanc despechiat. Dar acu... dacă veniși matal... ia mai spune câte ceva...!

— Cip... cip... cip...

— Asta s'o crezi tu. Dela mine n'ai să pleci, pricoliciule, cu una cu două. Că doar nu eu te-am chemat. Acu dacă veniși, apăi mai ai de stat, că n'am să-mi spulber eu familia de dragul unui hoinar ca tine...

— Cip... cip... cip...

— Boc... boc... boc...

— Cip... cip... cip...

Darul muncitorului

Continuare din pagina 4-a

De aceea, deasupra popasului lor printre răniți și deasupra daturilor pe care le-au adus cu ei, se ridică entuziasmul cald și plin de tainică semnificație românească, pe care l-au adunat în privire și în inimă.

Iar cel dintâiu cuvânt al lor, când serbarea a luat sfârșit, nu a fost doar unul de satisfacție și mândrie, ci unul de reîntoarcere și de drag:

Când mai venim la răniți?

T. Frăsineanu

Praznicul Unirii

la Universitatea muncitorească

Continuarea din pagina 4-a

Conducerea d-nei prof. Eliza Stuparu, a executat, cu o cunoaștere desăvârșită a tipicului național, patru dintre cele mai reprezentative jocuri.

D-ra Ana Cucu, cu acompaniament de taraf, a cântat cu o splendidă colorație folclorică, un buchet de cântări de țară.

D-l Morărescu C., acompaniat la pian de d-na Florica Cristorlan, a executat, cu multă căldură, câteva cântece de dornicle transilvană.

Ansamblul de acordeoane și coarde al d-lui M. Grigoriu, a prezentat un program de muzică ușoară și de bun gust.

Menționăm divertismentul coreografic al echipei de fete.

Corul muncitorilor întregeste programul cu alte patru cântece românești, la fel de bine alese și executate.

Fanfara ucenicilor I. A. R. sub conducerea d-lui Chivu, a însoțit întregul program, executând și două înviorătoare potpourri naționale.

Primăria Municipiului Brașov

Nr. 9/5/1954

Domen Silvic

Publicație

Din cauză de apărare pasivă se pune la vedere celor ce s'au înscris la Primărie pentru lemne de foc să-și ridice cantitățile înscrise până la 15 Februarie 1944.

Brașov, la 14 Ianuarie 1944.

Primăria Brașov

Parchetul Tribunalului Brașov

Cererea înregistrată la Nr. 655/1944

Domnule Prim-Procuror,

Subsemnatul Pop Avram refugiat din comuna Sălcuța jud. Cluj, domiciliat în Brașov Str. Carpați Nr. 85, vă rog să binevoști a dispune îndeplinirea formelor legale pentru reconstituirea extrasului meu de naștere, fiind născut în Comuna Sălcuța Jud. Cluj, la data de 3 Martie 1920, de religie gr. cat., din părinții Pop Traian și Maria Pop născ. Cătinean, de religie gr. cat., căsătorii legitime.

Propun martori pe: Sărac Petru, Brașov Str. Carpaților Nr. 61 și Mileșan Ilie Brașov Str. Carpaților Nr. 85.

Cu stimă
Pop Avram

Nr. 655.

10 Ianuarie 1944

Noi, Primul Procuror al Tribunalului Brașov.

În conformitate cu dispozițiile art. III din Decretul Lege Nr. 4062/940 referitor la reconstituirea actelor de stare civilă ale refugiaților din 14 Decembrie 1940, invităm autoritățile și persoanele care dețin extrasul sau alte înscrisuri referitoare la actul a cărui reconstituire se cere prin petițiunea de mai sus, să le depună la acest Parchet.

Prim Procuror,

A. Pința

Secretar

A. Văiceanu

Parchetul Tribunalului Brașov

Cerere înregistrată la Nr. 656/1944

Domnule Prim-Procuror,

Subsemnatul Pop Iacob, refugiat din Comuna Sălcuța Jud. Cluj, domiciliat în Brașov, Str. Carpați 85, vă rog să binevoști a dispune îndeplinirea formelor legale pentru reconstituirea extrasului meu de naștere, fiind născut în comuna Sălcuța jud. Cluj, la data de 22 Iunie 1922, de religie gr. cat., din părinții Pop Traian și Pop Maria născ. Cătinean, de religie gr. cat., căsătorii legitime.

Propun martori pe: Sărac Petru, Brașov Str. Carpaților 61 și Mileșan Ilie Brașov Str. Carpaților 85.

Cu stimă
Pop Iacob

Nr. 656

19 Ianuarie 1944.

Noi, Primul-Procuror al Tribunalului Brașov,

În conformitate cu dispozițiile art. III din Decretul Lege Nr. 4062/1940, referitor la reconstituirea actelor de stare civilă ale refugiaților, din 14 Decembrie 1940, invităm autoritățile și persoanele care dețin extrasul sau alte acte ori înscrisuri referitoare la actul a cărui reconstituire se cere prin petițiunea de mai sus, să le depună de urgență la acest Parchet.

Prim-Procuror

A. Pința

Secretar

A. Văiceanu

România

Județul Brașov Primăria com. Prejmer
Nr. 110/1944

Publicație

Târgul de țară din comuna Prejmer, județul Brașov, se va ține în zilele de:

3 Februarie 1944 târg de vite

4 Februarie 1944 târg de mărfuri.

Prejmer la 17 Ianuarie 1944,

Primăria Prejmer

Parchetul Tribunalului Brașov

Cererea înregistrată sub Nr. 275/1944

Domnule Prim-Procuror,

Subsemnata Pușcaș Mărioara, refugiată din comuna Sumalu, jud. Sălaj, domiciliată în Brașov, Str. Ziziului Nr. 78, vă rog să binevoști a dispune îndeplinirea formelor legale pentru reconstituirea extrasului meu de naștere. Sunt născută în comuna Sumalu, jud. Sălaj, la data de 17 Iulie 1925, de religie gr. cat., din părinții Pușcaș Ioan și Floarea Pușcaș născ. Top. de religie gr. cat. căsătorii legitime.

Propun martori: pe Beretean Ioan Brașov, Str. Matamos Sculent 38 și Gosman Gavrilă, Brașov, Str. G-ral Moșolu Nr. 24.

Cu stimă;
Pușcaș Mărioara

Nr. 275/1944

22 Ianuarie 1944.

Noi, Primul-Procuror al Tribunalului Brașov,

În conformitate cu dispozițiile art. III din Decretul-Lege Nr. 4062/940, referitor la reconstituirea actelor de stare civilă ale refugiaților, din 14 Decembrie 1940, invităm autoritățile și persoanele care dețin extrasul sau alte înscrisuri referitoare la actul a cărui reconstituire se cere prin petițiunea de mai sus, să le depună de urgență la acest Parchet.

Prim-Procuror

A. Matel

Secretar

A. Văiceanu

A dispărut copilul Suciu Alexandru de 13 ani, refugiat din Tg-Mureș. Cine știe ceva despre el este rugat să anunțe pe mama lui, Suciu Lucreția, Str. Codru Cosmin 65 Brașov.

Angajăm imediat specialiști sau doritori a se forma în branșa de furnire și articole pentru tâmplărie. Condițiuni: Să fie etnic români, preferați cei care cunosc 3 limbi.

Ofertele cu pretențiuni se vor adresa „Ferrum Furnir” Str. Castelului Nr. 142, Brașov.

Tipografia „Astra” Brașov
caută
ucenici români

Abonaților

le aducem aminte că nu trăim din subvenții.

Primăria Criț, județul — Târnava Mare

No. 51/1944.

Publicație

Primăria comunei Criț, județul Târnava-Mare, vinde prin licitație publică, cu oferte închise și sigilate, 121 stejari de construcție din parchetul anului 1942—43 și 1943—44 din pădurea Deasupra Fântânilor.

Licitația se va ține în localul primăriei Criț, în ziua de 12 Februarie 1944, ora 10, în conformitate cu dispozițiile art. 88—110 din L. C. P. și Regulamentul O. C. L.

Garanția provizorie este de 5%, din prețul de licitație, iar cea definitivă de 10% din suma oferită.

Dacă licitația va rămânea fără rezultat, se va ține o nouă licitație în ziua de 24 Februarie 1944, la orele și locul mai sus menționat.

Criț la 21 Ianuarie 1944.

Primar,

Gheorghe Schmidt

Notar,

Ioan Pleșa

România

Corpul Portărilor Tribunalului Brașov
Dosar Nr. 730/1943

Publicație de licitație

Subsemnatul Portărel aduc prin aceasta la cunoștința publică că în ziua de 28 Ianuarie 1944 ora 16 se vor vinde prin licitație publică juridică în Brașov, la câminul de ucenici, averea mobilă a debitorului Ioan Tărăș constând din un aparat de radio, una casă de bani, un bufet, una vitrină, una masă cu scaune și 2 fotolii pentru încasarea creanței de 7662— și cheltuieli în sumă de lei 5000 pentru despăgubirea creditorului Sara Cristea.

Licitația se va ține cu bani gata.

Portărel principal,

I. Ionescu

Secretar

Indescifrabil

Primăria comunei Măieruș
Județul Brașov

Nr. 117/1944

Publicație de concurs

În conformitate cu dispozițiile art. 61 din Codul Funcționarilor publici, publicăm concurs pentru completarea posturilor de secretar și dactilografă, vacante la această primărie.

Retribuțiile sunt cele prevăzute în bugetul comunei pe anul 1943/44.

Cererile cu toate actele prevăzute de art. 3 respective art. 163 din C. F. P. se vor înainta acestei primării până la data de 14 Februarie 1944.

Măieruș, la 12 Ianuarie 1944.

Primar,

G. Schuster

Notar,

Const. Comaniciu

Citiți și răspândiți

„Gazeta Transilvaniei”

S'a deschis

MAGAZINUL

Piața Libertății 14

ROMANESC

Piața Libertății 14

LANTEX

stofe,
măfășuri,
tricotaje,

ciorapi,
pânzefuri
etc.

Telef. 2905

Lila Măzgăreanu

Telef. 2905

Informațiuni

Abonamente de sprijin

Ștefan Boer, președinte
la „Prima Ardeleană“
Sibiu **Lei 3600**
dintre care 14 abona-
mente pentru refugiați

Dr. Romul Curta, avocat,
Agnita **1000**

Sacerdoțeanu Aurelian,
prof. univ. București **500**

Dr. Ioan Bârsan, notar
public, Buteni **600**

Academia de Inalte Studii Comerciale și Industriale „Regele Mihai I“
Cluj-Brașov

Institutul de cercetări economice și sociale

In continuarea ciclului de comunicări început de Institutul nostru se aduce la cunoștința domnilor membri că Vineri, 28 Ianuarie 1944, la orele 18^{1/2}, la sediul Institutului din str. N. Iorga 26, va face o comunicare

D-l Dr. Alexandru Bărbat
conferențiar la Universitatea din Odesa, despre:

Omul în economia sovietică

Domnii membri sunt rugați a lua parte.

Curs de perfecționare în electricitate

Incepând cu data de 1 Februarie 1944, se va ține la Camera de Muncă (sala mare) un curs de perfecționare în electricitate.

Doritorii de a-l urma sunt rugați a-și depune cererile de înscriere, timbrate egal, la Biroul 5, până la data de 27 Ian. a. c. dată după care nu se mai primesc.

Candidații la examen pentru cartea de calificare sau meșter electrician sunt în special invitați a urma cursul.

Sărbătoarea Unirii la uzinele din Brașov

Ziua Unirii fiind închinată efortului colectiv al muncii pentru producția de războiu, secțiile Muncă și Lumină ale întreprinderilor locale au prăznuit legământul dela Milcov și din toate ungherele țării, în zilele de sâmbătă 22 Ianuarie și duminică 23 Ianuarie a. c.

Astfel, uzinele Prerom au serbat Unirea în cadrul unei festivități ocazionale, în după amiaza de sâmbătă, iar Fabrica de cauciu în dimineața duminicii de 23.

La amândouă aceste festivități, cuvântul sărbătoreț a fost rostit de către d-l prof. I. Bozdog, care a lămurit ascultătorilor muncitori îndemnul cel tainic al unirii tuturor Românilor, peste orice strămbătate și peste orice vrăjmășii.

Biblioteca „Astrel” Brașov

este deschisă în fiecare zi de lucru, între orele 9-12 și 15-19. O sală de lectură bine întreținută, cu 40 de locuri, stă la dispoziția cititorilor. Secția de împrumut funcționează și ea.

Cronica Războiului

Frontul diplomatic

Conflictul polono-sovietic

continuă să fie punctul principal de debateri pe temă diplomatică, ocupând o bună parte din telegramele de presă. Intervenția d-lui Eden în această chestiune, care a cerut guvernului polonez din Londra să renunțe la luarea de atitudine publică împotriva Moscovei, spre a evita „noi explozii din partea guvernului sovietic”, n'a adus însă și realizarea acestei dorințe. Reprezentanții ai guvernului emigrant polonez au ajuns chiar până la premierul britanic, discutând cu d-l Churchill în prezența d-lui Eden. D-l Churchill și-ar fi luat angajamentul de a reconcilia pe adversarii ruso-polonezi.

Intre timp ambasadorul polonez dela Washington, d-l Ciehanowski, a fost însărcinat de guvernul său din Londra, să facă intervențiuni pe lângă guvernul american, în sensul condiționării livrărilor de mărfuri prevăzute de legea de împrumut și închiriere, în măsura rezolvării problemei granițelor poloneze, deoarece teritoriul polonez trebuie socotit un teritoriu aliat. Cererea a ajuns chiar în posesiunea d-lui Cordell Hull, dar nu se cunoaște încă reacția guvernului Statelor Unite.

Atitudinea Polonilor din U. S. A. și U. S. S. R.

In opoziție cu atitudinea guvernului emigrant dela Londra, alta este atitudinea grupurilor poloneze din Statele Unite și cele dela Moscova. Președintele comitetului polonez dela Washington a declarat că numai colaborarea cu Rusia Sovietică ar asigura reclădirea unei Polonii democratice, iar informațiuni din Canada arată, că Polonezii de acolo sunt sfătuiți să părăsească atitudinea de până acum și să înceapă o colaborare cu Sovietele. Cât privește atitudinea comitetului polonez dela Moscova, este destul să cunoaștem cele scrise de Andre Vitus, unul din conducătorii administrativi ai acelui grup, care într'un articol de ziar, spune printre altele: „Este o datorie de ordin patriotic, a se face tot posibilul pentru ca regimul polonez dinaintea războiului să nu mai fie instituit. Lumea poloneză trebuie să-și dea seama, că un războiu civil ar însemna prăbușirea Poloniei. Cercurile emigranților polonezi nu pot fi considerate decât ca trădătoare. Poporul polonez trebuie să-și recunoască limpede greșelile trecutului. Vechea politică poloneză, care a fost greșită, numai trebuie începută. Noua Polonie trebuie să-și schimbe complet politica. Pericolul unui viitor atac al Germaniei poate fi înlăturat, dacă Polonia încheie o alianță fermă cu Uniunea Sovietică și Cehoslovacia. O nouă constituție va servi de bază unei viitoare acțiuni democra-

tice. Actualul sistem agrar trebuie să sufere reforme, în beneficiul țăranilor săraci, iar agricultura trebuie să fie mecanizată”.

Comentariul lui «Berliner Nacht-ausgabe»

În privința acestei probleme este, la rândul său, foarte interesant, prin concluziile pe care le prezintă. Ele afirmă, că de fapt „la Londra și la Washington sunt acceptate de mult planurile imperialiste ale bolșevicilor. În cercurile de acolo, se declară — în mod neoficial — că Moscova nu va mai negocia cu organizația actuală a emigranților polonezi din Londra, pentru că Kremlinul va fi în totdeauna în posibilitatea de a crea un alt „guvern polonez” care va răspunde mai bine „cerințelor bolșevice”.

Succesiunea d-lui Churchill

se situează din nou printre problemele de actualitate politică. Această problemă este cu atât mai grea, cu cât se pare că actuala coaliție guvernamentală este posibilă numai sub conducerea d-lui Churchill. Fără el, conservatorii s'ar găsi într'o situație grea.

Comentând acest lucru o revistă politică engleză arată că există două posibilități de rezolvare, și anume: prin rămânerea activă a d-lui Churchill, ca politician, în care caz d-sa ar recomanda pe d-l Eden, iar acesta ar putea cel puțin un timp să se sprijine pe colaborarea socialiștilor; prin ieșirea din politică și activitate publică a d-lui Churchill, în care împrejurare regele Angliei s'ar bizui pe oficiile d-lui Atlee, dar acesta ar avea de rezolvat o serie de adversități de principii din partea conservatorilor, pe lângă faptul că s'ar afla în minoritate electorală în raport cu aceștia.

Primul ministru japonez

d-l Tojo, a făcut în Dietă o lungă expunere asupra stărilor de lucruri privitoare la spațiul „Mareii Asii Răsăritene”. D-sa a scos în evidență potențialul de războiu al Japoniei, care a fost sporit în ultimul an, arătând că inamicul, cu toate pierderile grele și înfrângerile suferite, a putut să înainteze cu bazele sale de aprovizionare, în urma superiorității materiale și datorită faptului că a putut în parte să taie legăturile navale japoneze. În privința aceasta d-sa s'a ocupat printre altele de atitudinea trădătoare a guvernului chinez dela Ciungking, care împiedecă opera de pacificare în spațiul răsăritean al Mării Asii. Primul ministru și-a exprimat speranța pe care o are în mișcarea lui Subhas Chandra Bose cu privire la eliberarea Indiei, afirmând că într'un viitor nu prea depărtat, steagul guvernului provizoriu indian va flutura deasupra Indiei.

În privința atacurilor de teroare, anunțate de anglo-americani, d-l Tojo a răspuns că, în acest caz Japonia va trece la represalii.

Terminând d-l Tojo a afirmat convingerea că rănilor primite de inamic în Europa vor duce fără îndoială la victoria puterilor pactului tripartit.

Situația pe fronturi

Pe frontul din Italia,

s'au produs în ultimele zile evenimente noi. În vreme ce în zona Tirinienă luptele de poziții se dădeau în fața pozițiilor dela Gaeta, iar în regiunea adriatică aceleași lupte de poziții păreau că vor continua fără să

de **Mardare Mateescu**

aducă o decizie, ne-a fost anunțată debarcarea engleză în 50 km. Sud de Roma, în regiunea dintre gura Tibrului și portul Nettuno.

După detaliile primite până acum, debarcarea engleză a fost prevăzută de comandamentul german și luptele ce se dau în sectorul noului cap de pod sunt dintre cele mai grele. Deocamdată, portul Nettuno se află în mâinile Englezilor. Se remarcă faptul că și de data aceasta ne aflăm în fața unei operațiuni specific engleze și anume: debarcarea în spatele liniilor de luptă. Pentru a ușura operațiile de debarcare, flota britanică a bombardat îndelung coastele italiene, iar aviația britanică a desăvârșit acest bombardament pregătitor.

Din comentariile de presă apărute imediat după producerea acestei mișcări militare reiese faptul că, lupta pentru Roma intră într'o fază nouă. Fără îndoială, adaugă telegramele, că Englezii urmăresc să pună în mișcare frontul din Italia de Sud, care stă pe loc de multă vreme, spre a câștiga spațiu într'un timp cât mai scurt. De asemenea e neîndoielnic, că ei nu se află numai sub presiunea unor necesități strategice, ci sub aceea a obligațiilor luate la Teheran, cu atât mai mult că opinia publică engleză a început să critice încetinea operațiilor din Italia de Sud.

În felul acesta, frontul din Italia, care se întindea dela Minturno până la Garigliano, pe Marea Tireniană, făcând la Nord de Isernia legătură cu frontul susținut de armata a 8-a britanică, sprijinit pe coasta adriatică la Ortona, capătă un aspect nou prin debarcarea făcută mai la Nord cu 80 km., în regiunea Nettuno.

Frontul din răsărit

și-a mutat centrul de greutate în regiunea Leningrad, unde au loc lupte din cele mai violente. Sovieticii aruncă în luptă numeroase divizii de infanterie, în vreme ce comandamentul german ia toate măsurile pentru a contra-ataca cu eficacitate. Sovieticii și-au putut tăia drum către liniile germane numai trecând peste cadavrele camarazilor lor. Infanteriștii, vânătorii, pionerii, tunarii și vânătorii de tancuri germani, nu s'au retras un pas, decât după ce trăsuseră ultimul proiectil și aruncaseră ultima grenadă. Alte lupte grele la Novgorod, la Pripet, la Nevel și în Crimeea.

Atacuri aeriene reciproce germano-britanice

sunt semnalate în același timp. Se menționează că atacurile germane de acum nu au nimic comun cu bombardamentele de represalii anunțate.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
B R A Ș O V

B-dul Regele Ferdinand No. 12
TL 1513

Abonamentul anual **Lei 400**
Autorității și Societății **Lei 800**
Membrii „Astrel” din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord **Lei 200**